

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА	
ПРИЈЕМАНО: 08.02.2016	
	131/16

Универзитет у Бањој Луци

Факултет политичких наука

Комисија за оцјену и одбрану завршног рада на другом циклусу

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВИЈЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПОЛИТИЧКИХ НАУКА

Предмет: Извјештај о оцјени завршног рада на другом циклусу кандидаткиње

Маје Челар

Наставно-научно вијеће Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци на својој 59. сједници одлуком број 08/3.1434-6/14, од 13.10.2014. године, именовало је Комисију за оцјену и одбрану завршног рада на другом циклусу студијског програма социјалног рада под називом „*Потребе и могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју у областима социјалне заштите и образовања у регији Добој*”, кандидаткиње Маје Челар, у сљедећем саставу:

1. Доц. др Мира Тук, доцент, ужа научна област Социјална политика, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан;
2. Доц. др Љиљана Крнета, доцент, ужа научна област Општа психологија, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан;
3. Доц. др Весна Шућур-Јањетовић, доцент, ужа научна област Теорије и методологија социјалног рада, Факултет политичких наука Универзитета у Бањој Луци, члан-ментор.

Након што је прегледала и детаљно анализирао завршни рад Маје Челар, Комисија подноси Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Бањој Луци сљедећи

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени урађеног завршног рада на другом циклусу под називом

Потребе и могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју у областима социјалне заштите и образовања у регији Добој

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О КАНДИДАТКИЊИ

Маја Челар је рођена 11.01.1986. године у Босанском Петровцу. У родном граду завршава прва три разреда основне школе, када због ратних дејстава на подручју БиХ наставља живјети и школовати се у Дервенти. У Дервенти завршава основну школу и уписује средњу економску школу, коју завршава одличним резултатима. По завршетку средњошколског образовања, академске 2004/2005 године уписује Филозофски факултет у Бањој Луци, Одсјек за социјални рад. Дипломирала је 11.02.2009. године, одбраном дипломског рада на тему „Утицај медија на превенцију малолетничке делинквенције“. Исте године добија посао у Заводу за слијепе и слабовидне „Будућност“ Дервента, на радном мјесту стручног сарадника – социјалног радника, гдје и данас ради. Академске 2011/2012. године уписује Мастер студије у Бањој Луци и успјешно извршава своје предвиђене обавезе. Члан је Комисије за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју у општини Дервента. Била је учесник бројних семинара и едукација из области рада са дјецом са сметњама у развоју.

УВОД

Завршни рад на другом циклусу студијског програма социјални рад под називом *Потребе и могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју у областима социјалне заштите и образовања у регији Добој* има 98 страница.

Шест главних поглавља чине Увод, Теоријски дио, Емпиријски дио, Резултати истраживања, Дискусија и Закључна разматрања. У оквиру поглавља садржано је 25 потпоглавља.

На крају рада наводи се библиографија са 65 јединица кориштене литературе, те три Прилога који представљају упитнике који су кориштени за емпиријски дио истраживања.

Приказ детаљне структуре рада

УВОД

1. КАТЕГОРИЈАЛНА ОДРЕЂЕЊА ДЈЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

- 1.1. Појмовно одређење лица са сметњама у развоју
- 1.2. Појмовно одређење функционалног стања лица са сметњама у развоју
- 1.3. Врсте сметњи у развоју
 - 1.3.1. Лица са оштећењем вида
 - 1.3.2. Лица са оштећењем слуха
 - 1.3.3. Лица са оштећењем говорно-гласовне комуникације
 - 1.3.4. Лица са тјелесним оштећењем
 - 1.3.5. Лица са интелектуалним сметњама
 - 1.3.6. Лица са психичким поремећајима
 - 1.3.7. Лица са вишеструким сметњама
- 1.4. Образовање и оспособљавање лица са сметњама у развоју
- 1.5. Пружање подршке и савјетовање родитеља дјеце и омладине са сметњама у развоју
- 1.6. Права особа са инвалидитетом према Конвенцији УН-а

2. ЕМПИРИЈСКИ ДИО

- 2.1. Проблем истраживања
- 2.2. Предмет истраживања
- 2.3. Циљеви и задаци истраживања
 - 2.3.1. Општи циљ истраживања
 - 2.3.2. Специфични циљеви истраживања
- 2.4. Задаци истраживања
- 2.5. Систем хипотеза
 - 2.5.1. Генерална хипотеза
 - 2.5.2. Посебне хипотезе:
- 2.6. Методе истраживања
- 2.7. Узорак испитаника
- 2.8. Научна и друштвена оправданост истраживања

3. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

4. ДИСКУСИЈА
5. ЗАКЉУЧАК
6. ЛИТЕРАТУРА
7. ПРИЛОЗИ

ПРЕДМЕТ ИСТРАЖИВАЊА

Предмет овог истраживања ставља акценат на потребе и могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју у областима социјалне заштите и образовања, у регији Добој. У области социјалне заштите истраживање потреба и могућности по специфичним категоријама усмјерено је према сагледавању утврђивања функционалног стања корисника од стране Првостепене стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју и пружање подршке породици и дјетету из овог домена уз њихово учешће у највећем могућем степену. Истраживање је обухватило све врсте помоћи и подршке које су доступне и у пракси присутне у области социјалне заштите. С друге стране, истраживање потреба и могућности у области образовања усмјерено је према сагледавању степена остварене подршке и нивоа интеграције дјеце са сметњама у развоју у оквиру редовних одјељења. Могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју условљене су процјеном њихових потенцијала и интересовања што је нужан услов за пружање успјешне подршке. Приликом процјене могућности, сагледани су капацитети дјетета и родитеља као и фактора околине.

Истраживање показује у којој мјери и на који начин дјеца и омладина са сметњама у развоју у регији Добој, која броји осам општина, остварују своја права користећи расположиве ресурсе у заједници у областима социјалне заштите и образовања. Истраживање обухвата и сагледавање могућности ове популације у наведеним општинама у односу на њихове потребе. У смислу категорија дјеце са сметњама у развоју, обухваћене су све категорије прописане законом: лица са оштећењем вида, лица са оштећењем слуха, лица са оштећењем говорно-гласовне комуникације, лица са тјелесним оштећењем и хроничним обољењем, лица са интелектуалним оштећењем, лица са психичким поремећајима и обољењима и лица са вишеструким сметњама. Дакле, истраживање обухвата цјелокупну, наведену популацију у оквиру 2014/2015 школске године.

Поред општег циља истраживања да се утврде потребе и могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју у регији Добој, истраживањем је утврђен и степен укључености ове популације, по специфичним категоријама, у систем социјалне заштите и образовања у поменутој регији. Компаративном анализом развијености система социјалне заштите и образовања утврђене су сличности и разлике у општинама

које чине регију Добој, те сагледано постојеће стање и указано на могуће правце развоја ресурса у заједници како би се максимално задовољиле потребе дјецe и омладине са сметњама у развоју.

Хипотетички оквир рада

Генерална хипотеза - Потребе дјецe и омладине са сметњама у развоју у областима социјалне заштите и образовања у регији Добој условљене су врстом и степеном оштећења, а могућности ове популације зависе од развоја њихових потенцијала, расположивих ресурса у заједници из које долазе, те степена укључености у систем социјалне заштите и образовања.

У циљу доказивања главне хипотезе, постављено је 12 посебних хипотезе, равномјерно распоређених и дефинисаних према категоријама дјецe са сметњама у развоју.

Методолошки оквир рада

У току истраживања, при изради рада кориштене су различите научне методе, од којих су наведене основне:

Метода дескрипције, приликом дефинисања појмова и чињеница везаних за проблем и предмет истраживања. Овом методом је обухваћено дефинисање свих категорија лица са сметњама у развоју као и њихове потребе, могућности и функционално стање.

Статистичка метода, кроз провођење цјелокупне статистичке анализе у раду. Квантитативно и квалитативно су обрађени показатељи о присутности потреба и могућности дјецe и омладине са сметњама у развоју, као и њиховом тренду раста/стагнације.

Метода теоријске анализе и синтезе - у оквиру ове методе кориштена је квалитативна метода. Проучавани су многи релевантни извори који се баве сазнањима везаним за потребе и могућности дјецe и омладине са сметњама у развоју као и квалитативним и квантитативним чињеницама у оквирима предметне области. На основу технике теоријске анализе и синтезе и на основу проучавања социолошке, психолошке, дефектолошке, правне литературе обогаћена су сазнања везана за предметну проблематику.

Метода посматрања - структуралним посматрањем испитан је положај дјеце са сметњама у развоју у њиховом окружењу, који је обухватио однос породице, јавних служби и институција према овој категорији корисника социјалне заштите. За посматрање интеракција кориштене су специфичне скале преко којих су се, поред садржаја односа и понашања, исказали и карактер и интензитет односа.

Мјерни инструмент - у сврху прикупљања података у истраживању кориштен је анкетни упитник конструисан за потребе овог истраживања. Анкетирање као поступак спроведен је како би се прикупили подаци, информације, ставови и мишљења о предмету истраживања.

Истраживањем је обухваћена укупна популација дјеце и омладине са сметњама у развоју, узраста од 0 – 18 година, процијењена од стране Комисија за процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју, у регији Добој која броји осам општина и пет Комисија. Истраживањем су обухваћени и чланови Комисија, као и наставно особље које директно ради са дјецом са сметњама у развоју у школама, у регији Добој.

Резултати истраживања и закључак

Истраживање је вршено у оквирима важеће парадигме науке о социјалном раду, са ослонцем на друге науке и њихова знања, првенствено на знања из области социологије, психологије, педагогије, дефектологије, и права.

Тема истраживачког рада базирана је на истраживању потреба и могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју у областима социјалне заштите и образовања, односно положаја дјеце и омладине са сметњама у развоју у њиховом окружењу на подручју добојске регије.

На основу проведеног истраживања, кандидаткиња закључује да се у сваком појединачном систему развијају могућности за пружање подршке дјетету са сметњама у развоју и његовој породици. Ова популација остварује права из области социјалне и дјечије заштите која обезбјеђује породици и дјетету основу за кориштење различитих врста материјалних и нематеријалних давања и оснаживање породице. Услуге из домена социјалне заштите условљене су у одређеној мјери могућностима локалне заједнице, тако да неке услуге које постоје у једној локалној заједници, у другој су још увијек недоступне. Дјеца и омладина са сметњама у развоју укључења су у васпитно-

образовни систем. У зависности од врсте и степена оштећења, укључена су у редовна одјељења, специјална одјељења у оквиру школа или у специјалне установе. Инклузивни став јасно указује на то да дијете са сметњама у развоју треба да похађа школу заједно са својим вршњацима, а само изузетно буде упућено у посебну школу, када је то у његовом једином и најбољем интересу. Стога, васпитно-образовни процес усмјерен је према јачању кадровских и материјалних капацитета у погледу рада са дјецом са сметњама у развоју. За квалитетан приступ дјетету, значајна је процјена од стране Првостепене стручне комисије за процјену потреба и усмјеравање дјете и омладине са сметњама у развоју, на основу које се врши усмјеравање и праћење дјетета. Сарадња школе, родитеља и Комисије доприноси свеобухватнијем приступу у раду са дјететом у оквиру васпитно-образовног система.

Кандидаткиња долази и до спознаје да су могућности дјете и омладине са сметњама у развоју условљене развојем сопствених потенцијала, расположивих ресурса у заједници, те степена укључености у систем социјалне заштите и образовања. У локалним заједницама не постоји довољно ресурса да би се задовољиле потребе ове популације.

Свеобухватан приступ дјетету и породици подразумијева сарадњу свих релевантних институција и организација у локалној заједници. Повезивање расположивих ресурса у заједници омогућава обухватно задовољење потреба дјетета и јачање његових потенцијала. У том погледу, повезаност система социјалне заштите и образовања омогућава дјетету услове за развој, учење и равноправно учешће у животу заједнице. Неизоставна су и удружења грађана која пружају могућности размјене искустава родитеља дјете и омладине са сметњама у развоју и својим дјеловањем указују на проблеме и потребе ове популације. У локалним заједницама евидентна је потреба родитеља дјете и омладине са сметњама у развоју за прихваћености у друштву, запошљавањем једног од родитеља дјетета, материјалном подршком, разумијевањем, запошљавањем дјетета након процеса оспособљавања за рад, дефектолошко-логопедским третманима, као и потребом за кориштење услуга дневног збрињавања. Запошљавање лица са сметњама у развоју представља пут ка самопривређивању и истовремено пут ка самосталном животу, што доприноси равноправности лица са сметњама у развоју у друштву. Значајан предуслов за остваривање ових могућности јесте смањивање предрасуда и стереотипа о овој популацији.

Упркос препрекама, мултисекторални приступ овој проблематици указује на то да ће сви релевантни фактори наставити дјеловати према укључивању дјецe и омладине са сметњама у развоју у друштвену средину и олакшавању њиховог функционисања.

ДРУШТВЕНИ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Научни значај и допринос овог рада и истраживања произилази из научног сазнања о предмету проучавања, његовог друштвеног значаја и циља, те могућности практичне примјене добијених резултата. Резултати истраживања не само да су доприњели развоју науке социјалног рада у Републици Српској, већ су веома значајни за будућа истраживања и проучавања дјецe и омладине са сметњама у развоју, њихових потреба, потенцијала, расположивих ресурса и укључености у системе социјалне заштите и образовања. Наиме, ово је прво истраживање на тему потреба и могућности дјецe и омладине са сметњама у развоју, те због тога представља допринос науци у области социјалног рада лица са инвалидитетом.

Друштвени допринос овог истраживања се огледа кроз резултате на основу којих би могле да се предузму конкретне акције у циљу повећања степена укључености дјецe и омладине са сметњама у развоју у систем социјалне заштите и образовања, а самим тим и повећања развоја потенцијала ове популације. Истраживање нуди слику о стварним потребама дјецe и омладине са сметњама у развоју и могућностима задовољења тих потреба у срединама из којих долазе, а урађена анализа може да послужи и другим регијама Републике Српске у њиховим анализама потреба и могућности дјецe и омладине са сметњама у развоју.

ЗАКЉУЧЉАК И ПРИЈЕДЛОГ

Комисија сматра да је кандидаткиња Маја Челар обавила истраживање у складу са пријављеном темом и да њен завршни рад садржи битне елементе научног истраживања и обиљежја самосталног дјела. У раду су систематизована шира теоријска сазнања о предмету истраживања, те приказани резултати емпиријског истраживања.

Комисија сматра да је тема логички досљедно обрађена, да су подаци доведени у везу са хипотезама и да су потврдили главне хипотетичке ставове. Рад проширује сазнања о потребама дјецe и омладине са сметњама у развоју и могућностима

задовољења тих потреба у срединама из којих долазе, тј. у регији Добој коју чини 8 општина . На тај начин представља добру основу за даља истраживања у овој области.

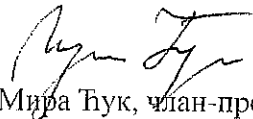
Имајући у виду наведене чињенице и оцјене, Комисија Наставно-научном вијећу Факултета политичких наука Универзитета у Баној Луци

ПРЕДЛАЖЕ

да Маја Челар одобри јавну одбрану завршног рада на другом циклусу из области студија социјалног рада на тему *Потребе и могућности дјеце и омладине са сметњама у развоју у областима социјалне заштите и образовања у регији Добој.*

Бања Лука, 25. јануара 2016. године

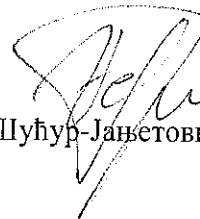
КОМИСИЈА:

Доц. др Мира Турк, члан-предсједник

Доц. др Љиљана Крнета, члан

Доц. др Весна Шућур-Јаџетовић, члан-ментор